

ΑΝΩΤΑΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

(αναθεώρηση Μάιος 2019)

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τηρουμένων των προνοιών του Συντάγματος και των Νόμων και της νομολογίας, ο παρών Οδηγός Δικαστικής Συμπεριφοράς, ακολουθεί τις Αρχές περί Δικαστικής Συμπεριφοράς γνωστές ως Αρχές Bangalore (Bangalore Principles of Judicial Conduct) και το Guide to Judicial Conduct της Αγγλίας. Περιέχει βασικές κατευθυντήριες αρχές δικαστικής συμπεριφοράς προς ενίσχυση της Δικαστικής Ακεραιότητας. Οι αρχές αυτές προορίζονται για να παρέχουν καθοδήγηση και βοήθεια στους δικαστές (ο όρος περιλαμβάνει για πρακτικούς λόγους τόσο τους άνδρες όσο και τις γυναίκες που υπηρετούν στο δικαστικό σώμα) οι οποίοι διατηρούν την ευθύνη ως προς την απόφασή τους εάν μια συγκεκριμένη δραστηριότητα ή συμπεριφορά είναι κατάλληλη ή όχι.

Στο πνεύμα του Commentary on the Bangalore Principles of Judicial Conduct, UNODC, September 2007 (σχόλια σε σχέση με την παράγραφο 19)¹, της MAGNA CARTA OF JUDGES (Fundamental Principle) που εκδόθηκε

¹ «Not every transgression warrants disciplinary action

While the principles of judicial conduct are designed to bind judges, it is not intended that every alleged transgression of them should result in disciplinary action. Not every failure of a judge to conform to the principles will amount to misconduct (or misbehaviour). Whether disciplinary action is, or is not, appropriate may depend on other factors, such as the seriousness of the transgression, whether or not

από το Consultative Council of European Judge, CCJE (2010) 3 Final, Strasbourg, 17 November 2010 (παράγραφος 18)² και της Opinion No. 3 της CCJE (παράγραφος 48(i))³ και του Guide to Judicial Conduct της Αγγλίας (Part 1: Introduction, Opening Remarks)⁴, ο παρών Οδηγός δεν αποτελεί κώδικα, ούτε περιέχει κανόνες εκτός όπου ρητώς αναφέρεται.

Αντ' αυτού, περιέχει ένα αριθμό βασικών αρχών προς υποβοήθηση των δικαστών για να καταλήξουν στις δικές τους αποφάσεις αναφορικά με το κατά πόσο συγκεκριμένη δραστηριότητα ή συμπεριφορά είναι η

there is a pattern of improper activity, and on the effect of the improper activity on others and on the judicial system as a whole.»

² «18. Deontological principles, distinguished from disciplinary rules, shall guide the actions of judges. They shall be drafted by the judges themselves and be included in their training.»

³ «48. The CCJE would like to stress that, in order to provide the necessary protection of judges' independence, any statement of standards of professional conduct should be based on two fundamental principles:

i) firstly, it should address basic principles of professional conduct. It should recognise the general impossibility of compiling complete lists of pre-determined activities which judges are forbidden from pursuing; the principles set out should serve as self-regulatory instruments for judges, i.e. general rules that guide their activities. Further, although there is both an overlap and an interplay, principles of conduct should remain independent of the disciplinary rules applicable to judges in the sense that failure to observe one of such principles should not of itself constitute a disciplinary infringement or a civil or criminal offence;»

⁴ «This Guide is intended to offer assistance to judges, coroners and magistrates about their conduct.

It is based on the principle that responsibility for deciding whether or not a particular activity or course of conduct is appropriate rests with each individual judge.

This Guide is therefore not a code, nor does it contain rules other than where stated. Instead, it contains a set of core principles which will help judges reach their own decisions.

In cases of difficulty or uncertainty, however, judges should always seek advice from the relevant leadership judge.»

αρμόζουσα ή όχι. Αυτές οι αρχές προϋποθέτουν ότι οι δικαστές είναι υπόλογοι για τη διαγωγή τους, η οποία ενδέχεται, ανάλογα με τη σοβαρότητα τυχόν παραπτώματος, να οδηγήσει σε πειθαρχικές συνέπειες.

Σε περιπτώσεις δυσκολιών ή αβεβαιότητας, εντούτοις, οι δικαστές πρέπει να αναζητούν τη συμβουλή του Προέδρου του Δικαστηρίου στο οποίο υπηρετούν.

Ο παρών Οδηγός προορίζεται επίσης ώστε να βοηθήσει τα μέλη της εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας, τους δικηγόρους και την κοινωνία γενικά να έχουν καλύτερη αντίληψη και να υποστηρίξουν το δικαστικό σύστημα.

B. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΝΟΙΕΣ

1. Ο παρών Οδηγός Δικαστικής Συμπεριφοράς («ο Οδηγός») εφαρμόζεται σε σχέση με όλους τους δικαστές της Δημοκρατίας.
2. Η νομική φύση του παρόντος ως Οδηγού για Καθοδήγηση και Βοήθεια προς τους Δικαστές με παράλληλη ανάδειξη της δικής τους ευθύνης για τις επιλογές τους, προσδιορίζεται στην Εισαγωγή.
3. Συνεπώς η μη συμμόρφωση στις πρόνοιες του Οδηγού δεν αποτελεί κατ'ανάγκη πειθαρχικό αδίκημα, αλλά εξαρτάται από παράγοντες όπως είναι η σοβαρότητα της παράβασης, τα αποτελέσματά της σε τρίτους ή στο δικαστικό σύστημα ως σύνολο ή το κατά πόσο υπάρχει συστηματική διαγωγή αυτού του είδους. Παρά ταύτα τονίζεται ότι οι κατευθυντήριες

γραμμές του Οδηγού είναι δεσμευτικές, αποτελούν την πεμπουσία της δικαστικής συμπεριφοράς και η παράβασή τους μπορεί να οδηγήσει σε πειθαρχική ευθύνη η οποία σε ότι αφορά τον Πρόεδρο και τα Μέλη του Ανωτάτου Δικαστηρίου προσδιορίζεται από τα Άρθρα 133 και 153 του Συντάγματος και σε ότι αφορά τους δικαστικούς Λειτουργούς, από το Άρθρο 157 του Συντάγματος. Η δε διαδικασία ρυθμίζεται αντιστοίχως από τους αντίστοιχους Διαδικαστικούς Κανονισμούς του 2015 και του 2000.

4. Για την ερμηνεία και την καλύτερη εφαρμογή του παρόντος Οδηγού θα εφαρμόζονται τα Bangalore Principles of Judicial Conducts και το Commentary on the Bangalore Principles of Judicial Conduct. Χρήσιμες επίσης είναι οι κατά καιρούς εκδόσεις του Guide to Judicial Conduct της Αγγλίας (τελευταία έκδοση Μάρτιος 2019) και η σχετική νομολογία και βιβλιογραφία.
5. Στον παρόντα Οδηγό, οι ακόλουθοι όροι έχουν την ακόλουθη έννοια:
 - «Η οικογένεια του δικαστή» συμπεριλαμβάνει τον/την σύζυγο, τα τέκνα, γαμπρό ή νύφη του δικαστή και οποιοδήποτε άλλο στενό συγγενή που διαμένει κάτω από την ίδια στέγη (household) του δικαστή.
 - «Σύζυγος του δικαστή» συμπεριλαμβάνει οικιακό εταίρο (domestic partner) του δικαστή ή οποιοδήποτε άλλο άτομο οποιουδήποτε φύλου, που τελεί σε στενή προσωπική σχέση με τον δικαστή.
6. Αποτελεί αξίωμα ότι ο δικαστής οφείλει να επιδεικνύει κατά πάντα χρόνο συμπεριφορά που αρμόζει στο λειτούργημά του.

Γ. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Η δικαστική ανεξαρτησία δεν αποτελεί προσωπικό προνόμιο των δικαστών αλλά δικαίωμα του πολίτη. Είναι το θεμέλιο της δημοκρατικής κοινωνίας και του κράτους δικαίου και η ασπίδα προστασίας των ελευθεριών και δικαιωμάτων των ανθρώπων.

Οι δικαστές πρέπει να είναι και να φαίνονται ανεξάρτητοι από την εκτελεστική και νομοθετική εξουσία, αλλά και από άλλες μορφές εξουσίας ή επιρροής μέσα στην κοινωνία, όπως μέσα μαζικής ενημέρωσης και επιχειρησιακά συμφέροντα.

- 1.1 Ο δικαστής θα εξασκεί το λειτούργημά του στη βάση της αξιολόγησης των γεγονότων και σύμφωνα με την ευσυνείδητη κατανόηση του νόμου, χωρίς οποιεσδήποτε εξωγενείς επιρροές, παρακινήσεις, πιέσεις, απειλές ή παρεμβάσεις, άμεσες, ή έμμεσες, από οποιαδήποτε πλευρά ή για οποιοδήποτε λόγο.
- 1.2 Ο δικαστής είναι ανεξάρτητος σε σχέση με την κοινωνία γενικά και σε σχέση με τα συγκεκριμένα μέρη της διαφοράς που πρέπει να εκδικάσει.
- 1.3 Ο δικαστής όχι μόνο θα είναι απαλλαγμένος από ακατάλληλες διασυνδέσεις με, και επιρροή από, τα εκτελεστικά και νομοθετικά τμήματα της κυβέρνησης, αλλά πρέπει να φαίνεται επίσης σε ένα λογικό

παρατηρητή να είναι απαλλαγμένος απ'αυτά.

- 1.4 Στην εκτέλεση των δικαστικών του καθηκόντων ο δικαστής θα είναι ανεξάρτητος από συναδέλφους του σε σχέση με αποφάσεις που είναι υποχρεωμένος να λάβει ανεξάρτητα.
- 1.5 Ο δικαστής θα ενθαρρύνει και θα διατηρεί διασφαλίσεις για την εκτέλεση των δικαστικών καθηκόντων για να διατηρεί και να ενισχύει τη θεσμική και λειτουργική ανεξαρτησία του δικαστικού συστήματος.
- 1.6 Ο δικαστής θα επιδεικνύει και θα προωθεί ψηλά επίπεδα δικαστικής διαγωγής για να ενισχύσει την δημόσια εμπιστοσύνη στο δικαστικό σύστημα που είναι θεμελιώδης για την διατήρηση της δικαστικής ανεξαρτησίας.

2. ΑΜΕΡΟΛΗΨΙΑ

Η αμεροληψία επιβάλλεται ως ύψιστη υποχρέωση από τον ίδιο τον όρκο του Δικαστή ο οποίος έχει καθήκον να είναι και να φαίνεται αμερόληπτος και απαλλαγμένος από προκαταλήψεις, μέσα και έξω από το δικαστήριο.

- 2.1 Ο δικαστής θα εκτελεί τα δικαστικά καθήκοντα του, χωρίς εύνοια, μεροληψία ή προκατάληψη.
- 2.2 Ο δικαστής θα εξασφαλίζει ώστε η διαγωγή του, τόσο μέσα όσο και έξω από το δικαστήριο, διατηρεί και ενισχύει την εμπιστοσύνη του κοινού, του νομικού επαγγέλματος και των διαδίκων για την αμεροληψία του και του

δικαστικού συστήματος.

- 2.3 Ο δικαστής, στον βαθμό που είναι λογικό, θα συμπεριφέρεται έτσι ώστε να ελαχιστοποιεί τις περιπτώσεις στις οποίες θα είναι απαραίτητο για τον δικαστή να εξαιρεθεί από την ακρόαση ή την λήψη αποφάσεων για δικαστικές υποθέσεις.
- 2.4 Ο δικαστής δεν θα προβαίνει σε οποιοδήποτε σχόλιο ενόσω μια διαδικασία είναι ενώπιον, ή θα μπορούσε να τεθεί ενώπιον του, που λογικά θα μπορούσε να είναι αναμενόμενο να επηρεάσει το αποτέλεσμα μιας τέτοιας διαδικασίας ή να επηρεάσει δυσμενώς, εκδήλως το δίκαιο της διαδικασίας. Ούτε ο δικαστής θα κάνει οποιοδήποτε σχόλιο δημοσίως ή άλλως πως, που θα μπορούσε να επηρεάσει την δίκαιη δίκη οποιουδήποτε ατόμου ή θέματος.
- 2.5 Τηρουμένης της Δικαστικής Πρακτικής ημερομηνίας 17 Μαρτίου 1988, όπως αυτή τροποποιήθηκε, ο δικαστής, εφαρμόζοντας τις αρχές της νομολογίας αναφορικά με την πραγματική ή φαινομενική μεροληψία, θα προχωρεί σε εξαίρεση του εαυτού του από οποιαδήποτε διαδικασία στην οποία έχει κώλυμα να αποφασίσει την υπόθεση αμερόληπτα ή στην οποία μπορεί να φανεί σε ένα εύλογο παρατηρητή ότι έχει κώλυμα να αποφασίσει την υπόθεση αμερόληπτα. Τέτοιες διαδικασίες συμπεριλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται σε περιπτώσεις όπου
- 2.5.1 ο δικαστής έχει πραγματική μεροληψία ή προκατάληψη σχετικά με διάδικο ή προσωπική γνώση για αμφισβητούμενα αποδεικτικά γεγονότα που αφορούν τη διαδικασία,
- 2.5.2 ο δικαστής υπηρετούσε προηγουμένως ως δικηγόρος ή ήταν

ουσιώδης μάρτυρας στην υπόθεση, ή

2.5.3 ο δικαστής, ή ένα μέλος της οικογένειας του, έχει οικονομικό συμφέρον από το αποτέλεσμα της υπόθεσης.

3. ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ

- 3.1 Ο δικαστής θα εξασφαλίζει ώστε η διαγωγή του δεν θα υπόκειται σε επίκριση, με κριτήριο την άποψη ενός λογικού παρατηρητή.
- 3.2 Η συμπεριφορά και η διαγωγή του δικαστή πρέπει να επιβεβαιώνει την εμπιστοσύνη του κοινού για την ακεραιότητα του δικαστικού συστήματος. Η δικαιοσύνη δεν πρέπει απλώς να απονέμεται αλλά θα πρέπει και να φαίνεται ότι απονέμεται.

4. ΟΡΘΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

- 4.1 Ο δικαστής θα αποφεύγει απρεπή συμπεριφορά όπως και συμπεριφορά που αντικειμενικά φαίνεται ως απρεπής σε όλες τις δραστηριότητες του.
- 4.2 Ως υποκείμενο συνεχούς λεπτομερούς δημοσίου ελέγχου, ο δικαστής πρέπει να αποδέχεται προσωπικούς περιορισμούς που θα μπορούσαν να θεωρηθούν φορτικοί από ένα κοινό πολίτη και πρέπει να το κάνει αυτό ελεύθερα και θεληματικά. Γενικά, ο δικαστής θα συμπεριφέρεται με τρόπο που συνάδει με την αξιοπρέπεια του δικαστικού λειτουργήματος.
- 4.3 Ο δικαστής, αναφορικά με τις προσωπικές του σχέσεις με άτομα τα οποία

είναι μέλη του νομικού επαγγέλματος που εξασκούν το επάγγελμα τους στο δικαστήριο όπου υπηρετεί ο δικαστής, θα αποφεύγει καταστάσεις που θα μπορούσαν εύλογα να οδηγήσουν στην υποψία ή σε εικόνα φαινόμενης προσωποληψίας ή μεροληψίας.

- 4.4 Ο δικαστής δεν θα συμμετέχει στην εκδίκαση υπόθεσης στην οποία, εν γνώσει του, οποιοδήποτε μέλος της οικογένειας του δικαστή είναι συνδεδεμένο με την υπόθεση.
- 4.5 Ο δικαστής δεν θα επιτρέπει την χρήση της οικίας του από μέλος του νομικού επαγγέλματος για να δέχεται πελάτες ή άλλα μέλη του νομικού επαγγέλματος.
- 4.6 Ο δικαστής, όπως οποιοσδήποτε άλλος πολίτης, έχει δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης, θρησκευτικής πίστης και το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι και του συνέρχεσθαι, αλλά κατά την άσκηση τέτοιων δικαιωμάτων θα πρέπει πάντοτε να συμπεριφέρεται με τέτοιο τρόπο, ώστε να διατηρεί την αξιοπρέπεια του δικαστικού λειτουργήματος και την αμεροληψία και την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας.
- 4.7 Ο δικαστής δεν θα συμμετέχει στην εκδίκαση υπόθεσης στην οποία αυτός ή, εν γνώσει του, μέλος της οικογένειάς του έχει οποιοδήποτε σημαντικό οικονομικό συμφέρον στο αποτέλεσμα της υπόθεσης. Ο δικαστής θα πρέπει να τηρείται ενήμερος για τα προσωπικά και εμπιστευτικά οικονομικά συμφέροντα του και θα πρέπει να καταβάλλει εύλογες προσπάθειες ώστε να τηρείται ενήμερος για τα οικονομικά συμφέροντα μελών της οικογένειας του δικαστή.

- 4.8 Ο δικαστής δεν θα επιτρέπει όπως η οικογένεια του δικαστή ή οι κοινωνικές ή άλλες σχέσεις του επηρεάσουν εσφαλμένα την δικαστική διαγωγή του και την κρίση του ως δικαστής.
- 4.9 Ο δικαστής δεν θα εκμεταλλεύεται ούτε θα επιτρέπει να τυγχάνει εκμετάλλευσης το κύρος της θέσης του για να προωθήσει τα ιδιωτικά του συμφέροντα, ή μέλους της οικογένειας του ή οποιουδήποτε άλλου, ούτε θα μεταδίδει ή θα επιτρέπει σε άλλους να μεταδίδουν την εντύπωση ότι οποιοσδήποτε είναι σε ειδική θέση να τον επηρεάσει ανεπίτρεπτα στην εκτέλεση των δικαστικών του καθηκόντων.
- 4.10 Εμπιστευτικές πληροφορίες που αποκτούνται με την δικαστική ιδιότητα του δικαστή δεν θα χρησιμοποιούνται ή αποκαλύπτονται από τον δικαστή για οποιοδήποτε άλλο σκοπό που δεν σχετίζεται με τα δικαστικά του καθήκοντα.
- 4.11 Τηρουμένης της δέουσας εκτέλεσης των δικαστικών του καθηκόντων, ο δικαστής δύναται
- 4.11.1 να συγγράφει, να δίνει διαλέξεις και να συμμετέχει σε δραστηριότητες που αφορούν το νόμο, το νομικό σύστημα, την απονομή της δικαιοσύνης ή άλλα σχετικά θέματα.
 - 4.11.2 να εμφανίζεται σε δημόσια ακρόαση ενώπιον επισήμου σώματος που ασχολείται με θέματα που σχετίζονται με τον νόμο, το νομικό σύστημα, την απονομή της δικαιοσύνης ή άλλα σχετικά θέματα.

- 4.11.3 να υπηρετεί ως μέλος επισήμου σώματος, ή επιτροπής ή συμβουλευτικού σώματος, αν τέτοια ιδιότητα μέλους δεν συγκρούεται με τα καθήκοντά του, την αμεροληψία και πολιτική ουδετερότητα ενός δικαστή, ή
- 4.11.4 να ασχολείται με άλλες δραστηριότητες, αν τέτοιες δραστηριότητες δεν μειώνουν την αξιοπρέπεια του δικαστικού λειτουργήματος ή δεν επεμβαίνουν άλλως πως στην εκτέλεση των δικαστικών του καθηκόντων.
- 4.12 Ο δικαστής δεν θα εξασκεί το δικηγορικό επάγγελμα ενώ κατέχει δικαστικό αξίωμα.
- 4.13 Ο δικαστής μπορεί να ενταχθεί σε ενώσεις δικαστών και να συμμετέχει σε άλλες οργανώσεις, που αντιπροσωπεύουν τα συμφέροντα των δικαστών.
- 4.14 Ο δικαστής και μέλη της οικογένειάς του δικαστή, ούτε θα ζητούν, ούτε θα δέχονται οποιοδήποτε δώρο, κληροδότημα, δάνειο ή χάρη σχετικά με οτιδήποτε έγινε ή θα γίνει ή παραλείφθηκε να γίνει από τον δικαστή σε σχέση με την εκτέλεση των δικαστικών του καθηκόντων.
- 4.15 Ο δικαστής δεν θα επιτρέπει εν γνώσει του, σε προσωπικό του δικαστηρίου ή άλλους οι οποίοι υπόκεινται στην επιρροή, καθοδήγηση ή εξουσία του δικαστή, να ζητήσουν, ή να δεχθούν, οποιοδήποτε δώρο, κληροδότημα, δάνειο ή χάρη σχετικά με οτιδήποτε έγινε ή θα γίνει ή

παραλείφθηκε να γίνει σε σχέση με την εκτέλεση των δικαστικών του καθηκόντων.

- 4.16 Τηρουμένου οποιουδήποτε νόμου και οποιασδήποτε νομικής απαίτησης για δημόσια αποκάλυψη, ο δικαστής δύναται να λάβει συμβολικό δώρο, βραβείο ή όφελος, όπως θα είναι κατάλληλο για την περίπτωση που αυτό δίδεται, υπό την προϋπόθεση ότι ένα τέτοιο δώρο, βραβείο ή όφελος δεν θα μπορούσε εύλογα να εκληφθεί ότι αποσκοπούσε να τον επηρεάσει, στην άσκηση των δικαστικών του καθηκόντων ή άλλως πως να οδηγήσει σε φαινόμενη έλλειψη αμεροληψίας.
- 4.17 Ο δικαστής πρέπει να αποφεύγει να αποδέχεται προσκλήσεις από δικηγορικές ή άλλες εταιρείες, οίκους ή γραφεία, σε εκδηλώσεις που είναι δυνατόν να έχουν ή να δίδουν την εικόνα επαγγελματικής ή επικοινωνιακής προώθησης τέτοιας εταιρείας, οίκου ή γραφείου.

5. ΙΣΟΤΗΤΑ

- 5.1 Ο δικαστής οφείλει να είναι γνώστης και να αντιλαμβάνεται την κοινωνική ποικιλομορφία και τις διαφορές που προκύπτουν από διάφορους λόγους, συμπεριλαμβανομένων και μη αποκλεισμένων άλλων, της φυλής, χρώματος, φύλου, θρησκείας, εθνικής προέλευσης, κοινωνικής τάξης, ανικανότητας, ηλικίας, οικογενειακής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης και άλλων παρόμοιων αιτιών.
- 5.2 Ο δικαστής, κατά την εκτέλεση των δικαστικών του καθηκόντων, δεν θα

εκδηλώνει, διά λόγων ή συμπεριφοράς, μεροληψία ή προκατάληψη προς οποιοδήποτε άτομο ή ομάδα επί τη βάσει οποιουδήποτε «άσχετου λόγου».

- 5.3 Ο δικαστής θα εκτελεί τα δικαστικά του καθήκοντα με τη δέουσα κατανόηση για όλα τα πρόσωπα, όπως οι διάδικοι, οι μάρτυρες, οι δικηγόροι, το προσωπικό του δικαστηρίου και οι συνάδελφοι του δικαστές, χωρίς διαφοροποίηση επί τη βάσει οποιουδήποτε «άσχετου λόγου», η οποία δεν σχετίζεται με τη δέουσα εκτέλεση τέτοιων καθηκόντων.
- 5.4 Ο δικαστής δεν θα επιτρέπει εν γνώσει του, όπως προσωπικό του δικαστηρίου ή άλλοι που υπόκεινται στην επιρροή, καθοδήγηση ή έλεγχο του δικαστή, προβαίνουν σε διαφοροποιήσεις μεταξύ εμπλεκόμενων προσώπων σε υπόθεση ενώπιον του δικαστή, επί τη βάσει οποιουδήποτε «άσχετου λόγου».
- 5.5 Ο δικαστής θα απαιτεί από τους δικηγόρους, σε διαδικασίες ενώπιον του, όπως αποφεύγουν να εκδηλώνουν, διά λόγων ή συμπεριφοράς, μεροληψία ή προκατάληψη βασισμένη πάνω σε «άσχετους λόγους», εκτός εάν πρόκειται για κάποιο ζήτημα που είναι νομικώς σχετικό με τα επίδικα θέματα και μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο εύλογης άσκησης δικηγορίας.
- 5.6 Ως «άσχετοι λόγοι» για τους σκοπούς της παρούσας παραγράφου 5 θεωρούνται οι προαναφερόμενοι στο εδάφιο 5.1, ήτοι, η φυλή, το χρώμα, το φύλο, η θρησκεία, η εθνική προέλευση, η κοινωνική τάξη, η ανικανότητα, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, ο σεξουαλικός

προσανατολισμός, η κοινωνική και οικονομική κατάσταση και άλλα παρόμοια αίτια.

6. ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

- 6.1 Τα δικαστικά καθήκοντα ενός δικαστή έχουν προτεραιότητα έναντι όλων των άλλων δραστηριοτήτων του.
- 6.2 Ο δικαστής οφείλει να αφιερώνει την επαγγελματική του δραστηριότητα στα δικαστικά του καθήκοντα, τα οποία συμπεριλαμβάνουν όχι μόνο την εκτέλεση των δικαστικών λειτουργιών και ευθυνών εντός του δικαστηρίου και την λήψη αποφάσεων, αλλά και άλλα επίσης καθήκοντα σχετικά με το δικαστικό αξίωμα ή τη λειτουργία του δικαστηρίου.
- 6.3 Ο δικαστής θα λαμβάνει εύλογα μέτρα ώστε να διατηρεί και να ενισχύει τις γνώσεις, δεξιότητες και προσωπικές ικανότητες που είναι απαραίτητες για την δέουσα εκτέλεση των δικαστικών του καθηκόντων, αξιοποιώντας για τον σκοπό αυτό, την εκπαίδευση και τις άλλες δυνατότητες και διευκολύνσεις που πρέπει να είναι διαθέσιμες, υπό δικαστικό έλεγχο, στους δικαστές.
- 6.4 Ο δικαστής θα τηρείται ενήμερος για τις σχετικές εξελίξεις στο διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών συμβάσεων και άλλων εγγράφων που εγκαθιδρύουν τα πρότυπα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- 6.5 Ο δικαστής θα εκτελεί όλα τα δικαστικά του καθήκοντα,

συμπεριλαμβανομένης της έκδοσης επιφυλαγμένων αποφάσεων, αποτελεσματικά, δίκαια και με εύλογη ταχύτητα.

- 6.6 Ο δικαστής θα διατηρεί τάξη και ευπρέπεια σε όλες τις διαδικασίες ενώπιον του δικαστηρίου και θα είναι υπομονετικός, αξιοπρεπής και ευγενής προς τους διαδίκους, μάρτυρες, δικηγόρους και άλλους με τους οποίους ασχολείται με επίσημη ιδιότητα. Ο δικαστής θα απαιτεί παρόμοια διαγωγή από τους δικηγόρους και από το προσωπικό του δικαστηρίου ή άλλα πρόσωπα που υπόκεινται στην επιρροή, καθοδήγηση ή έλεγχο του.
- 6.7 Ο δικαστής δεν θα εκδηλώνει ούτε θα εμπλέκεται σε διαγωγή ή συμπεριφορά που είναι ασύμβατη με την επιμελή εκτέλεση των δικαστικών του καθηκόντων.

Δ. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

Τηρουμένων των όσων αναφέρονται ανωτέρω, στο παρόν Μέρος του Οδηγού περιλαμβάνονται ενδεικτικά κατευθυντήριες οδηγίες για συγκεκριμένα θέματα και επιμέρους περιπτώσεις.

1. Προσωπικές σχέσεις και αποκλεισμός δικαστή από την εκδίκαση υπόθεσης

Τηρουμένων των επιτακτικών προνοιών της Δικαστικής Πρακτικής ημερομηνίας 17 Μαρτίου 1988, όπως τροποποιήθηκε με αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου μέχρι και 11.2.2019 (Επίσημη Εφημερίδα της

Κυπριακής Δημοκρατίας, Παράρτημα Δεύτερο, Μέρος Ι, Διαδικαστικοί Κανονισμοί, Αριθμός 4120, ημερομηνίας 15.2.2019) και, κατά τα άλλα, τηρουμένων όσων αναφέρονται στην παράγραφο 2.5 ανωτέρω, το ζήτημα των προσωπικών σχέσεων του δικαστή ο οποίος καλείται να εκδικάσει συγκεκριμένη υπόθεση, με διαδίκους, δικηγόρους ή μάρτυρες διέπεται από τις αποκρυσταλλωμένες αρχές της νομολογίας (ενδεικτικά γίνεται παραπομπή στις ακόλουθες αποφάσεις: ***Πίτσιλλος v. Ευγενίου (1989) 1 AAD 691, Αποστολίδου v. Δημοκρατίας (2002) 3 AAD 80, Μιχαηλίδης v. Δημοκρατίας, Ποινική Έφεση 125/2017, ημερομηνίας 26.4.2018, De Cubber v. Belgium [1984] 7 EHRR 236, Hauschildt v. Denmark [1989] 12 EHRR 266, Nicholas v. Cyprus, No. 63246/10, 9.2.2018, Locabail (UK) Ltd v Bayfield Properties Ltd [2002] QB 451, R v Bow Street Magistrates ex parte Pinochet (No.2) [2000] 1 AC 119, Re Medicaments and Related Classes of Goods (No.2) [2001] 1 WLR 700, M v Islington LBC [2002] 1 FLR 95 and Lawal v Northern Spirit Ltd [2003] UKHL 35***).

Στην κατάλληλη περίπτωση ο Δικαστής μπορεί να διαβουλευθεί και να αναζητήσει την άποψη συναδέλφου του.

Ειδικότερα:

1. Ο δικαστής δεν θα εκδικάζει υπόθεση στην οποία έχει στενή σχέση με διάδικο ή σύζυγο διαδίκου. Ο όρος «σύζυγος διαδίκου» έχει αντίστοιχο περιεχόμενο με τον όρο «σύζυγος του δικαστή».
2. Ο δικαστής δεν θα εκδικάζει υπόθεση στην οποία διατηρεί σχέσεις φιλίας ή προσωπική εχθρότητα με διάδικο. Από την έννοια της φιλίας διακρίνεται η έννοια της γνωριμίας, η οποία είναι ή όχι δυνατό να

αποτελέσει λόγο εξαίρεσης ανάλογα με τη φύση ή έκταση τέτοιας γνωριμίας.

3. Η τρέχουσα ή μια πρόσφατη επαγγελματική σχέση του δικαστή με διάδικο αποτελεί συνήθως λόγο για εξαίρεση του δικαστή. Ο δικαστής πάντως θα πρέπει να εξαιρείται όταν ο διάδικος ενώπιον του είναι ο δικηγόρος, ο λογιστής, ο γιατρός, ο οδοντίατρος ή άλλος επαγγελματικός του σύμβουλος. Κανονικά ο όρος «επαγγελματική σχέση» δεν περιλαμβάνει τη σχέση ασφαλιστή-ασφαλιζομένου, τραπεζίτη-πελάτη και δημότη ή μέλους κοινότητας-δημοτικής ή κοινοτικής αρχής.
4. Η φιλία ή προηγούμενη επαγγελματική σχέση με δικηγόρο διαδίκου γενικώς δεν θεωρείται επαρκής λόγος για αποκλεισμό.
5. Το γεγονός ότι συγγενής του δικαστή, άλλος από τα πρόσωπα για τα οποία εφαρμόζεται η προαναφερθείσα Δικαστική Πρακτική, είναι συνétairos ή εργοδοτούμενος σε δικηγορικό γραφείο που εκπροσωπεί διάδικο ενώπιον του, δεν αποτελεί, από μόνο του, λόγο για εξαίρεση. Το ζήτημα κρίνεται υπό το σύνολο των περιστάσεων, περιλαμβανομένης της στενότητας των μεταξύ τους σχέσεων και του βαθμού ανάμειξης του εν λόγω προσώπου στο χειρισμό της υπόθεσης.
6. Προηγούμενη επαγγελματική σχέση του δικαστή ως πελάτη με διάδικο δεν αποτελεί από μόνη της λόγο για εξαίρεση, πλην όμως ο δικαστής θα πρέπει να προβληματίζεται και να αξιολογεί κατά πόσο υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης είναι δυνατό να προκληθεί κίνδυνος για εξ αντικειμένου έλλειψη αμεροληψίας.

7. Όταν ένας μάρτυρας (περιλαμβανομένων εμπειρογνομόνων) είναι προσωπικά καλά γνωστός στο δικαστή, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν όλες οι περιστάσεις για τον κίνδυνο εξ αντικειμένου έλλειψης αμεροληψίας, περιλαμβανομένων του κατά πόσον αναμένεται ότι θα κριθεί η αξιοπιστία του μάρτυρα, της φύσης του επίδικου θέματος και της στενότητας της γνωριμίας.
8. Ο δικαστής θα πρέπει να αποφεύγει με τη στάση του να ενθαρρύνει αδικαιολόγητες ενστάσεις για τη συμμετοχή του στην εκδίκαση υποθέσεων που τίθενται ενώπιόν του. Πάγια είναι η νομολογία ότι οδηγό για τη διασφάλιση της καθαρότητας στη διαδικασία απονομής της δικαιοσύνης συνιστά η σωστή εκτίμηση του δικαστικού καθήκοντος και όχι υποκειμενικά η δικαστική ευαισθησία. Διαφορετικά υπάρχει κίνδυνος να αναγνωριστεί δικαίωμα στο διάδικο να επιλέξει το δικαστή που θα τον δικάσει.
9. Όταν από τις περιστάσεις ανακύπτει βάσιμο ζήτημα έλλειψης αμεροληψίας ή φαινόμενης έλλειψης αμεροληψίας θα πρέπει ο δικαστής, τηρουμένων των κατωτέρω, να προβαίνει σε σχετική αποκάλυψη προς τα μέρη το ενωρίτερο πρακτικά δυνατό.
10. Γενικά η συγκατάθεση των διαδίκων είναι σχετικός και σημαντικός παράγοντας, αλλά ο δικαστής πρέπει να αποφεύγει να τους θέτει σε τέτοια θέση ώστε να ήταν δυνατό να φανεί ότι επιζητείται η συγκατάθεσή τους με σκοπό να θεραπευθεί κάποιος λόγος αποκλεισμού. Συνεπώς, σε ξεκάθαρες περιπτώσεις όπου ο δικαστής δεν έχει αμφιβολία ότι οφείλει να εξαιρεθεί δεν θα πρέπει να αναζητεί

τις θέσεις των διαδίκων, δίδοντας την εντύπωση ότι επιδιώκει συγκατάθεση παρά το ότι υπάρχει καλός λόγος για αποκλεισμό.

Ακόμα και στην περίπτωση που οι διάδικοι συναινέσουν στην εκδίκαση της υπόθεσης από το συγκεκριμένο δικαστή, αυτός μπορεί να κρίνει ότι είναι η κατάλληλη περίπτωση για να εξαιρεθεί. Από την άλλη, μπορεί να κρίνει ότι θα πρέπει να συνεχίσει την εκδίκαση της υπόθεσης παρά την έλλειψη συναίνεσης.

2. Σχέση με δικηγόρους

Τηρουμένων όσων αναφέρονται στην παράγραφο 4.3 ανωτέρω, ως ζήτημα κοινής λογικής ο δικαστής αποφεύγει άμεση σχέση με δικηγόρους οι οποίοι εμφανίζονται σε εκκρεμή ακρόαση υπόθεσης ενώπιόν του. Περιπλέον, η στενή κοινωνική σχέση με δικηγόρους που εξασκούν το επάγγελμα ή έχουν συχνά υποθέσεις στο Δικαστήριο όπου υπηρετεί, μπορεί εύλογα να δημιουργήσει την εντύπωση έλλειψης αμεροληψίας.

3. Δώρα και φιλοξενία

Τηρουμένων όσων αναφέρονται στις παραγράφους 4.14 και 4.16 ανωτέρω:

1. Ο δικαστής μπορεί να δεχτεί δώρο μικρής ή συμβολικής αξίας υπό τους όρους που περιγράφονται στις εν λόγω παραγράφους. Ειδικότερα, λ.χ., ο δικαστής που δίδει μια διάλεξη ή συμμετέχει σε μια εκδήλωση, μπορεί να αποδεχθεί ένα μικρό συμβολικό ή μικρής αξίας δώρο ως δείγμα εκτίμησης.

2. Τηρουμένης της πρόνοιας της παραγράφου 4.17 ανωτέρω, ο δικαστής μπορεί να αποδεχθεί πρόσκληση σε γεύμα ή δείπνο από νομικά ή άλλα επαγγελματικά ή δημόσια σώματα ή αξιωματούχους, εάν τέτοια αποδοχή μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ως εκπλήρωση δημόσιου ή επαγγελματικού καθήκοντος χωρίς να δημιουργείται οποιουδήποτε βαθμού υποχρέωση.
3. Εάν ο δικαστής τελεί σε αμφιβολία ως προς το κατά πόσον είναι ορθό να δεχθεί δώρο ή φιλοξενία, θα πρέπει να συμβουλευτεί τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου όπου υπηρετεί.

4. Εμπορικές και άλλες δραστηριότητες

Τηρουμένων όσων αναφέρονται στην παράγραφο 4.11.4 ανωτέρω:

1. Ο δικαστής δεν αναλαμβάνει θέση διοικητικού συμβούλου σε εμπορική εταιρεία ή εμπορική δραστηριότητα εκτός εάν αφορά στη διαχείριση οικογενειακής περιουσίας. Μπορεί όμως να κατέχει τέτοια θέση σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς κοινωφελούς και μη αμφιλεγόμενου χαρακτήρα.
2. Ο δικαστής δύναται, με την απαιτούμενη προσοχή ως προς την έκταση και τη φύση της συμμετοχής του, να συμμετέχει σε εκπαιδευτικούς, φιλανθρωπικούς, θρησκευτικούς ή άλλους παρόμοιας φύσης κοινωφελείς οργανισμούς, νοουμένου ότι δεν θα τίθεται σε κίνδυνο η δικαστική ανεξαρτησία ή ακεραιότητά του, ότι δεν θα επηρεάζεται το δικαστικό του έργο και ότι δεν θα εμπλέκεται σε εμπορικές ή άλλες ανάρμοστες δραστηριότητες. Επίσης δεν θα αναλαμβάνει ως δημόσιος

εκπρόσωπος ενός τέτοιου οργανισμού, ούτε θα συμμετέχει με σκοπό να δανείσει το κύρος της θέσης του.

3. Ο δικαστής αποφεύγει να επιτρέψει την χρήση του ονόματος και του τίτλου του σε δημόσιους εράνους ή σε εκδηλώσεις για συλλογή χρημάτων, έστω και για φιλανθρωπικούς σκοπούς. Η επίκληση του δικαστικού κύρους θα μπορούσε να δημιουργήσει την αίσθηση υποχρέωσης σε δωρητές.
4. Ο δικαστής δεν θα αποδέχεται συμμετοχή στη διοίκηση πανεπιστημίου, σχολείων ή παρόμοιων ιδρυμάτων.
5. Ο δικαστής δεν θα αποδέχεται συμμετοχή σε πειθαρχικά όργανα.

5. Πολιτική Δραστηριότητα

Τηρουμένων των όσων αναφέρονται στην παράγραφο 4.6 ανωτέρω και με αυτονόητη την απαγόρευση συμμετοχής των δικαστών σε κόμματα και κομματικές δραστηριότητες:

1. Ο δικαστής δεν θα έχει, ούτε θα φαίνεται ότι έχει πολιτικούς δεσμούς λ.χ. συμμετέχοντας σε πολιτικές ή κομματικές συγκεντρώσεις ή σκοπούς.
2. Επίσης δεν θα συμμετέχει σε δημόσιες εκδηλώσεις που θα μπορούσαν να τον συνδέσουν με μια πολιτική θεώρηση ή σκοπό ή που θα μπορούσαν να μειώσουν το κύρος του ως δικαστή ή να προκαλέσουν αμφιβολίες για την ανεξαρτησία του ή να δημιουργήσουν την εντύπωση έλλειψης αμεροληψίας.

3. Εάν ένα μέλος της οικογένειας του δικαστή έχει ενεργό πολιτική δραστηριότητα θα πρέπει ο δικαστής να έχει κατά νου την πιθανότητα ότι μια τέτοια δραστηριότητα θα μπορούσε σε συγκεκριμένη υπόθεση να εγείρει ζήτημα έλλειψης αμεροληψίας για τον ίδιο, οπότε και θα πρέπει να ενεργήσει αναλόγως.
4. Όταν ο δικαστής είναι γνωστό μέσα από δημόσιες τοποθετήσεις του ότι διατηρεί ισχυρές απόψεις επί θεμάτων που σχετίζονται με μια υπόθεση, θα πρέπει να προβληματιστεί εάν είναι ορθό να δικάσει την υπόθεση, ανεξαρτήτως εάν θα εγερθεί το ζήτημα από τους διαδίκους. Ο κίνδυνος ανακύπτει όταν ο δικαστής έχει λάβει μέρος σε δημόσια αντιπαράθεση ή σε δημόσια πολιτική συζήτηση.

6. Μέσα μαζικής επικοινωνίας και δημόσιος διάλογος

Τηρουμένων όσων αναφέρονται στην παράγραφο 4.6 και 4.11.1 και 4.11.2 ανωτέρω:

1. Η ελευθερία έκφρασης δια του τύπου ή σε δημόσιο διάλογο ασκείται με προσοχή.
2. Οι δικαστές δεν θα σχολιάζουν δημοσίως ή δια του τύπου επί πολιτικών ή επί θεμάτων που είναι δυνατό να είναι πολιτικώς ευαίσθητα ή επί αμφιλεγόμενων θεμάτων.
3. Οι δικαστές δεν θα σχολιάζουν δημοσίως ή δια του τύπου επί συγκεκριμένων υποθέσεων ούτε θα απαντούν σε δημόσια κριτική

αναφορικά με αποφάσεις τους, ούτε θα εκφράζουν τη διαφωνία τους με δικαστικές αποφάσεις.

4. Οι δικαστές δεν θα προβαίνουν δημοσίως ή δια του τύπου σε σχόλια κατά τρόπο που υπονομεύει την αμεροληψία και την ακεραιότητα του δικαστικού σώματος ή που είναι δυνατό να εγείρει ζήτημα για εξαίρεσή τους στο μέλλον.

7. Μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Ενώ η χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι ζήτημα προσωπικής επιλογής, επισύρεται η προσοχή των δικαστών που ασκούν τέτοια δραστηριότητα σε σχέση με τους κινδύνους που ελλοχεύουν για την προσωπική και οικογενειακή ασφάλεια αλλά και για την ανεξαρτησία, την αμεροληψία, την ακεραιότητα και την αξιοπρεπή εικόνα των ιδίων και του δικαστικού σώματος ως σύνολο.

Οι δικαστές δεν πρέπει να αναρτούν αλλά αντίθετα πρέπει να βεβαιώνονται ότι δεν είναι διαθέσιμες στο διαδίκτυο πληροφορίες για την προσωπική και οικογενειακή τους ζωή, όπως λ.χ. η διεύθυνση της κατοικίας τους, ο προγραμματισμός των διακοπών τους, φωτογραφίες των ιδίων, της οικογένειάς τους και των παιδιών τους, ή πληροφορίες για τα σχολεία και τις δραστηριότητες των παιδιών τους που θα μπορούσαν να τα θέσουν ενδεχομένως σε κίνδυνο.

Πέραν τούτων δικαστές που ασχολούνται με blogging ή που σχολιάζουν σε blogs άλλων, δεν πρέπει να προσδιορίζουν τους εαυτούς τους ως μέλη του δικαστικού σώματος. Επίσης πρέπει να αποφεύγουν την έκφραση απόψεων

οι οποίες, αν αποκαλυφθεί ότι είναι δικαστές, θα μπορούσαν να προκαλέσουν ζημιά στην αμεροληψία των ιδίων ή του δικαστικού σώματος.

Άνευ βλάβης της προαναφερθείσας γενικής αρχής ότι η παραβίαση των κατευθυντηρίων αρχών του Οδηγού ενδέχεται να οδηγήσει σε πειθαρχικές συνέπειες, ρητά τονίζεται εν προκειμένω ότι η μη συμμόρφωση στις συγκεκριμένες κατευθυντήριες αρχές σε σχέση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι δυνατό να έχει τέτοιες συνέπειες.

8. Αναφορά προσωπικής ανάμειξης σε δικαστικές υποθέσεις και ποινικές κατηγορίες

1. Οι δικαστές έχουν υποχρέωση να γνωστοποιούν στον Πρόεδρο του Δικαστηρίου όπου υπηρετούν οποιαδήποτε θέματα σε σχέση με τη συμπεριφορά τους, περιέρχονται σε γνώση τους, που είναι δυνατό να τους επηρεάσουν ή να έχουν αντίκτυπο στη φήμη του δικαστικού σώματος ευρύτερα.
2. Άνευ επηρεασμού της παραπάνω γενικότητας, ο δικαστής οφείλει να γνωστοποιεί στον Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου ότι έχει κατηγορηθεί ή ότι του έχει επιστηθεί η προσοχή του στο νόμο για οποιοδήποτε ποινικό αδίκημα εκτός από παράνομη στάθμευση ή άλλη τροχαία παράβαση που συνιστά πταίσμα το οποίο δεν συνοδεύεται από επιβαρυντικές περιστάσεις.
3. Επίσης οφείλει να ενημερώνει τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου όπου υπηρετεί για την ανάμειξη του σε οποιαδήποτε πολιτική διαδικασία περιλαμβανομένων θεμάτων Οικογενειακού Δικαστηρίου.

9. Συστάσεις

Ο δικαστής μπορεί να δώσει συστάσεις για τον χαρακτήρα ή την επαγγελματική ικανότητα προσώπου το οποίο καλώς γνωρίζει, νοουμένου ότι θεωρεί πως είναι το κατάλληλο πρόσωπο για να δώσει τέτοια σύσταση.

10. Χρήση εξοπλισμού

Ο δικαστής δεν θα χρησιμοποιεί τον εξοπλισμό που παρέχει η υπηρεσία για επίσημη χρήση, περιλαμβανομένου του εξοπλισμού IT για σκοπούς που θα μπορούσαν να περιάγουν τον ίδιο ή τη δικαιοσύνη σε ανυποληψία.